

Mari-Liis Mikli
Justiits- ja Digiministeerium

03.04.2025 nr 10-11/6-1

Hooldusõiguste andmete kuvamine rahvastikuregistri andmesaajatele

Lugupeetud Mari-Liis Mikli

Vabariigi Valitsus andis heakskiidu rahvastikuregistri visioonile, mille üheks lahendamist vajavaks teemavaldkonnaks on Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamisel arutlusel olnud [memorandum](#)i kohaselt „Kohtulahendite andmete kvaliteedi tagamiseks ja inimressursi kokkuhoiuks rahvastikuregistrisse lahendite andmete edastamise automaatseks muutmine“. Probleemiks on, et kohtud ei edasta hetkel rahvastikuregistrile kohtulahendite kohta automaatselt andmeid (v.a. lahutuse andmed), mistõttu kannatab andmete kvaliteet ja registrisse kandumise kiirus ning raisatakse inimressurssi. Probleemi lahenduseks peavad olema 2027. aasta lõpuks kõikide kohtulahendite liikide osas vajalikud arendused tehtud ning andmevahetus toimima. Teema peavastutajateks on Justiits- ja digiministeerium ja Registrate ja Infosüsteemide Keskus (edaspidi *RIK*).

Seoses eelmainitud teemaga oleme alustanud 2024. aastal koostööd Justiits- ja digiministeeriumiga ja RIK-iga rahvastikuregistrisse kohtulahendite andmete automaatse andmevahetuse väljatöötamiseks. Samas leiame, et kui plaani on võetud juba tarkvaralised- ning õigusaktide muudatused, siis nendega kaasnevalt on mõistlik kohe läbi mõelda ka sisuliste muudatuste vajadused ja need rakendada, kui praktikas on esinenud nende andmete kasutamisel probleeme. Juba töötavate valmissüsteemide puhul on hilisem muutmine keerukam ja kulukam.

Praeguste tegevuste valguses tuleks üle vaadata rahvastikuregistrisse kantavad hooldusõiguste andmed, nende kuvamine rahvastikuregistri andmesaajatele ja sellega seotult vahetatavad andmed kohtute infosüsteemist rahvastikuregistrisse. Ei saa välistada, et see võib kaasa tuua ka Eesti hooldusõiguste süsteemi ülevaatamise perekonnaseaduses. Praktikas on ilmnunud, et praegused rahvastikuregistrisse kantavad ja välja kuvatavad hooldusõiguste liigid ja olekud on andmete kasutajatele (näiteks Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus, Sotsiaalkindlustusamet jne) äärmiselt keerulised. Näiteks on andmesaajatel keeruline mõista, milliseid toiminguid ja kes alaealisega seoses teha tohib. Lisaks teeb hooldusõiguste liikide ja olekute keerukus ka andmevahetuse keerukamaks. Kindlasti on oluline, et kohtunikele on üheselt aru saada, milliseid andmeid nad lahendis peavad kajastama. Samas peavad olema tagatud ka andmesaajate vajadused. Kohtunikud on teinud aeg-ajalt hooldusõiguste kohta kohtulahendeid, mida ei ole saa registrisse kanda, sest resolutsioonis märgitud hooldusõiguste liike ei ole olemas. Näiteks olukorrad, kus hooldusõigust on täielikult piiratud või see on osaliselt peatatud, kuigi tegelikult piiramine peab olema osaline ja peatamine täielik.

Eesti ja Soome vaheline rahvastikuregistri andmete, sh hooldusõiguste andmete vahetamine on meile eriti ilmekalt näidanud Eesti hooldusõiguste süsteemi keerukust ning seda, kui raske on välismaal andmeid mõista ja kasutada.

Võrdluseks on Soome rahvastikuregistrist hooldusõiguste väljakuvamine tunduvalt lihtsam. Kuigi see jaguneb seaduses samuti isiku- ja varahooldusõiguseks, siis varahoolduse andmeid registris eraldi välja ei kuvata. Välja kuvatakse ainult see, kas isikuhooldus lapse suhtes on või ei ole. See tekitab küsimuse, kas ka Eestis võiks kaaluda rahvastikuregistris hooldusõiguse andmete kuvamise lihtsustamist, et hõlbustada nii rahvusvahelist kui siseriiklikku andmevahetust, kui ka andmete hilisemat kasutamist.

Tulenevalt eeltoodust palume Justiits- ja Digiministeeriumilt koostööd rahvastikuregistrile edastatavate hooldusõiguste liikide ja andmekoosseisu ülevaatamisel, et arvestada võimalike muudatustega rahvastikuregistrisse kohtulahendite andmete automaatse andmevahetuse väljatöötamisel. See tagaks ühiskonnas andmetest selgema arusaama ning mugavama ja kiirema kasutatavuse.

Oleksime tänulikud Teiepoolsele kaasamõtlemisele, kas ja kuidas saaksime hooldusõiguse liike ning olekuid lihtsustada, et see oleks paremini mõistetav nii inimestele, kohtutele, rahvastikuregistri andmesaajatele ning toetaks ka rahvusvahelist mõistmist.

Ootame Teie tagasisidet ning teeme ettepaneku omavaheliseks kohtumiseks, et seda küsimust täpsemalt arutada. Kohtumise kokkuleppimises palume ühendust võtta nõunik Pille Lemberiga (pille.lember@siseministeerium.ee, tel 612 5226).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Krista Aas
varade asekanstler

Karin Saan 53088393
karin.saan@siseministeerium.ee